

מראה מקומות לשיעור כללי של ראש הישיבה

בנושא עדות מוכחשת

1. דף ל"א ע"א- זה אומר של אבותי עד ע"ב לא חיישינן.
  2. לשים לב היטב היטב לרשב"ם, ובפרט ד"ה הא עדות.
  3. יבמות ל"א ע"א ותו בשתי כתי עדים- בר שטיא ע"ב- מצולם.
  4. פסחים י' ע"א דתנן שני שבילין עד ועל חברו עם רש"י- מצולם
  5. הריטב"א שבועות דף מ"ז ד"ה רב חסדא- מצולם
  6. קצות החושן נ"ב, א- מצולם
  7. רמב"ם הלכות עדות פ"י, ה"א- ה"ד- מצולם
  8. ב"ק עב ע"ב, תד"ה רבא אמר, לשים לב לתרוץ בסוף- וי"ל דלמאי- מצולם
  9. תד"ה אמר ליה, ורבא בסוגיין.
3. יבמות ל"א ע"א ותו בשתי כתי עדים- בר שטיא ע"ב- מצולם.

ותו בשתי כתי עדים נמי ספיקא
 דרבנן היא דאמרי אוקי תרי לבהדי תרי ואשה
 אוקמה אחזקה מידי דהוה אנכסי דבר שטיא
 דבר שטיא זבין נכסי אתו כי תרי ואמרי
 כשהוא חלים זבין ואתו כי תרי ואמרו כשהוא
 שוטה זבין ו אמר רב אישי אוקי תרי להדי תרי
 וארעא אוקמה בחזקת בר שטיא

4. פסחים י' ע"א דתנן שני שבילין עד ועל חברו עם רש"י- מצולם

אחד טמא. קבר מוטל ט לרסח וממלא
 את טלו ואין עובר ט שלא יאהיל: והלך ועשה טהרות. נגע
 טהרות אח"כ: והלך בשני. יודעין
 הן ששכיל שהלך זה לא הלך זה
 דהשטא ודאי אחד מהן טמא: אם
 נשא"ו. כל אי לחסס ספקו נשני
 עצמו טהור ואין צ"ד יכול לטמאו
 כדקיימא לן^א בספק טומאה צרה"ר
 ספקו טהור ואם בלא בבת אחת
 הואיל ובהוראה אחת יש לנו לומר
 טמאין או טהורין אי אפשר לנו לומר
 להם טהורים אחס שהרי האחד ודאי
 טמא רבי יוסי אומר בין כך ובין כך
 טמאין גרס^ב: בזה אחד זה דברי
 רבא טהורין. אע"פ שכל אחד אומר
 לפניו כך היה המעשה שלי ושל
 חברי אבל איני נשאל אלא על עצמי
 מה תהא עלי: עליו ועל חבריו.
 מה תהא על שני ר' יוסי מדמי להו
 לבת אחת ואע"פ שאין שניהן לפניך
 לרין אחת הוראה אחת לשניהן או
 טמאין אחס או טהורין אחס והרי
 אין אחת יכול לומר טהורין אחס:

^א דתנן שני שבילין א'
 טמא וא' טהור והלך באחד מהן ועשה
 טהרות ובא חבירו והלך בשני ועשה טהרות
 רבי יהודה אומר אם נשאלו זה בפני עצמו
 וזה בפני עצמו טהורין שניהן בבת אחת
 טמאין רבי יוסי אומר בין כך ובין כך טמאין
 אמר^ב רבא ואיתימא רבי יוחנן בבת אחת
 דברי הכל טמאין בזה אחר זה דברי הכל
 טהורין לא נחלקו אלא בבא להשאל עליו
 ועל חבירו

ורב חסדא אמר
בהדי סהדי שקרי למה לי. והאי לישנא משמע
רב חסדא בדרך חומרא אמר לה, לבער עדות
שקר מן העולם³¹, רכיון דידעינן ודאי דחדא
מינייהו שקרנית למה לנו לקבל מהם שום עדות.

ובעיקר קושיא שהקשו תוספות וכל הראשונים דעדים פסולים, נראה
ליישב לפי מה שהקשו תוספות בפ"ק דחולין נ"ד ע"א ד"ה
השוחט גבי שוחט בשבת שחיטתו כשירה, דהא הוי מומר לחלל שבת
ושחיטתו פסולה, ותירצו בתוספות שם דכפעם אחת לא הוי מומר.
והר"ן במידושו [שם] כתב כיון שאין נעשה מומר עד גמר שחיטה
אין שם מומר עליו אלא מאותה שחיטה ואילך.

דע דיש חילוק בין רשע דחמס ובין רשע דאינו דחמס, והוא
דרשע דאינו דחמס נריך להיות דוקא מחייבי מלקות לדעת הרמב"ם
[פ"י מעדות ה"ב], ורשע דחמס אפילו אין בו מלקות פסול משום
דחשיד למשקר בשביל הנאת ממון. ויש חילוק והפרש גדול בין רשע
דחמס לרשע דאינו דחמס אע"ג דשניהם פסולין,

עכ"ל. הרי דרשע [דאינו דחמס] דאינו פסול משום משקר אלא
דגזירת הכתוב הוא אל תשת רשע עד, אבל לא משום דעבר עבירה
דנימא דחשיד ג"כ בעדות שקר, דחשוד לדבר אחד אינו חשוד לדבר
אחר, אלא פסולו הוא גזירת הכתוב כמו קרוז ואשה, ולכן במקום
שהכשירו פסולין גם כזה כשר. אבל רשע דחמס כגון גולנין, גם בעדות
אשה פסול משום דחשיד למשקר משום הנאות ממון. ומהאי טעמא

ו"פ"ז ודאי רשע דאינו דחמס דאין
 פסולו אלא מנד גזירת הכתוב
 אינו נפסל אלא מה שהעיד אחר
 שנעשה רשע, אבל מה שהעיד בשעת
 רשעתו כשר כיון דאינו משקר וכמ"ש
 הר"ן גבי שחיטת מומר, אבל עד
 זומם או רשע דחמס דהוא פסול

משום משקר, א"כ השתא דחשדין אותו למשקר מה שהעיד אחר כך
 מכל שכן מה שהעיד בשעה שמשקר דהא חשוד לאותו דבר, וההיא
 דמרוצה בעד זומם. וכן מה דמייתי מוהרי"ט שם מעדות מוכחשת
 מדברי תוס' גבי לא נחלקו ע"ש, התם עד שקר הוא וחשוד לאותו
 דבר וא"כ טפי ראוי לפסול מה שהעיד בשעה דידיעין דמשקר, אבל
 ברשע דאינו דחמס וכההיא דענרו על החרס דאינו חשוד למשקר
 דחשוד לדבר אחד אינו חשוד לדבר אחר ופסולו גזירת הכתוב כמו
 קרוב, א"כ לא מיפסל רק מה שהעיד אחר שנעשה רשע והוא נכון.

7. רמב"ם הלכות עדות פ"י, ה"א - ה"ד - מצולם

א הרשעים פסולין לעדות מן התורה שנאמר אל

תשת ירך עם רשע להיות עד חמס
 מפי השמועה למדו אל תשת רשע עד. ואפילו עד כשר
 שיודע בחבירו שהוא רשע ואין הדיינים מכירין רשעו
 אסור לו להעיד עמו אע"פ שהוא עדות אמת. מפני
 שמצטרף עמו ונמצא זה הכשר השית ידו עם הרשע עד שנתקבלה עדותו. ואין צריך
 לומר עד כשר שהוא יודע בעדות לחבירו וידע שהעד השני עמו עד שקר שאסור לו

להעיד שנאמר אל תשת ירך עם רשע: **ב** אי זהו רשע
 כל שעבר עבירה שחייבין עליה מלקות זהו רשע ופסול.
 שהרי התורה קראה למחוייב מלקות רשע שנאמר והיה
 אם בן הכות הרשע. ואין צריך לומר מחוייב מיתת בית
 דין שהוא פסול שנאמר אשר הוא רשע למות: **ג** עבר
 עבירה שחייבין עליה מלקות מן התורה הרי זה פסול
 מן התורה. ואם היה החיוב שבה מדבריהם הרי זה פסול
 מדבריהם. כיצד אכל בשר בהמה בחלב או שאכל
 נבלות ושקצים וכיוצא בהן בין לתיאבון בין (א)להכעיס.
 או שחלל את יום טוב הראשון. או שלבש שעמנו שהוא
 שוע או טווי או נזו הרי זה פסול לעדות מן התורה.
 אבל אם אכל בשר עוף בחלב. או שחלל יום טוב שני
 של גליות. או שלבש בגד צמר שאבד בו תומ של
 פשתן וכיוצא בו הרי הוא פסול מדבריהם. וכבר מנינו
 כל עבירה שחייבין עליה מלקות. וכבר נתבאר בכל
 מצוה ומצוה דברים שאסורים מן התורה ודברים שאסורין
 מדבריהם: **ד** ועוד יש שם רשעים שהן פסולין לעדות
 אע"פ שהן בני תשלומין ואינן בני מלקות. הואיל ולוקחים
 (ב)ממון שאינו שלהם בחמס פסולין שנאמר כי יקים עד
 חמס באיש. כגון הגנבים והחמסנים אע"פ שהחזיר פסול
 לעדות מעת שגנב או גול. וכן עד זומם אע"פ שהחם
 בעדות ממון ושלם הרי זה פסול מן התורה לכל עדות.
 ומאימתי הוא נפסל מעת שהעיד (ג)בבית דין. אע"פ

ואין צריך
 לומר עד כשר שהוא יודע בעדות לחבירו וידע שהעד השני עמו עד שקר שאסור לו

שלא היום על אותה עדות אלא אחר כמה ימים. וכן המלוה ברבית אחד המלוה ואחד הלוח שניהם [ז]פסולין לעדות. אם רבית קצוצה עשו הרי הן פסולין מן התורה ואם אבק רבית עשו הרי הן פסולין מדבריהם. וכן כל העובר על גול של דבריהם הרי הוא פסול מדבריהם. כיצד החמסנים והם הלוקחים קרקע או ממלטלין שלא ברצון הבעלים אע"פ שנותנין הדמים הרי אלו פסולין מדבריהם. וכן הרועים אחד רועי בהמה דקה ואחד רועי בהמה גסה של עצמן הרי הן פסולין שחוקתן פושטין ידיהן בגול ומניחים בהמתן לרעות בשדות ופרדסים של אחרים ולפיכך סתם רועה פסול. ומגדלי בהמה דקה בארץ ישראל פסולין אבל בחוצה לארץ כשרין. ומותר לגדל בהמה גסה בכל מקום. וכן המוכסין סתמן פסולין מפני שחוקתן ליקח יותר מדבר הקצוב להם בדין המלכות ולוקחין היתר לעצמן. אבל גבאי מנת המלך סתמן כשרין ואם נודע שלקחו אפילו פעם אחת יתר מן הראוי להם לגבות הרי אלו פסולין. וכן מפריחי יונים ביישוב פסולין מפני שחוקתן שגוזלים

יונים של אחרים בחנם. וכן סוחרי שביעית והם בני אדם שיושבין במלים. וכיון שבאה שביעית פושטים ידיהן ומתחילין לישא וליתן בפירות שחוקת אלו שהן אוספין פירות שביעית ועושין בהן סחורה. וכן משחק [ו]בקוביא ותוא שלא תהיה לו אומנות אלא הוא. הואיל ואינו עוסק ביישובו של עולם הרי זה בחוקת

שאוכל מן הקוביא שהוא אבק גול. ולא בקוביא בלבד אלא אפילו משחקים בקליפי אגוזים וקליפי רמונים. וכן לא יונים בלבד אמרו אלא אפילו המשחקים בבהמה חיה ועוף ואומר כל הקודם את חבירו או כל הנוצה את חבירו יטול בעליו את שניהן וכן כל כיוצא בשחוק זה. והוא שלא תהיה לו אומנות אלא שחוק זה הרי הוא פסול. וכל אלו פסולין מדבריהם:

8. ב"ק עב ע"ב - ע"ג ע"א, תד"ה רבא אמר, לשים לב לתרוץ בסוף - וי"ל דלמאי - מצולם

משום פסידא דלקוחות מאי בנייהו דאסהידו^א ביה^ב תרי לחד ותרי לחד אי נמי דפסלינהו בגלותא לודך לישנא דאמרת משום חידוש ליכא לודך לישנא דאמרת משום פסידא דלקוחות איכא אמר רבי ירמיה מדפתי עבר רב פפא עובדא כוותיה דרבא רב אשי אמר הלכתא כוותיה דאביי^ג והלכתא כוותיה דאביי^ד בעיל קג"ם: תנן גב על

גמ' איתמר^א עד זומם אביי אמר^ב למפרע הוא נפסל רבא אמר מכאן ולהבא הוא נפסל אביי אמר למפרע הוא נפסל מההוא שעתא דאסהיד הוה ליה רשע והתורה אמרה^ג אל תשת רשע עד רבא אמר מכאן ולהבא הוא נפסל עד זומם חידוש הוא דהא תרי ותרי נינהו מאי חזית דציית^ד להני ציית להני הלכך אין לך בו אלא משעת חידוש ואילך איכא דאמרי רבא נמי כאביי סבירא ליה דאמר למפרע הוא נפסל והבא היינו^ה מעמיה דרבא

1. _____ : **רבא** אמר מכאן ולהבא הוא נפסל. תימה [דנריס] חוקת הכתובים (כ"ג דף ג' וס"ג) אמר זה אמר של אשתי (ה) זה אמר של אשתי האי אייתי סהדי דאסהדיה היא ולאכלה שי חוקה והאי אייתי סהדי דאכלה שי חוקה אמר רב נתמן אוקי אכילתא כהי אכילתא ואוקי ארעא בחוקת אסהדיה אמר ליה רבא והא עדות מוכחשת היא והשתא אמאי הוי מוכחשת הא רבא אית ליה הכא מכאן ולהבא הוא נפסל ואית לן למימר לדידיה לאכילה דאיתכחוש איתכחוש ולא איתכחוש לא איתכחוש מידי דהוי אשנים מעידים אותו שגנב וטבח והוא אטעמה דלרבא דאמר מכאן ולהבא הוא נפסל אע"ג דחוק כדי דיטר כדיתר^א דמי כיון דמהיילא שעתא דקא מתחמי הוא דפסלי אטעמה דקמיתחוש איתחוש אגנייה דלא איתחוש לא איתחוש דכמוכח לקמן ולהאי עממא דמפרש משום חידוש יתח^ב אכל עממא^ג דהוי משום פסידא דלקוחות קשה דאין נראה דנקט לקוחות דוקא מדלא קאמר איכא צינייהו כל עדות שאין לענין לקוחות וי"ל דלמאי דמחלק התם^ד בין אותו^ה עדות לעדות אחרת יתח דכיון דהוחזקו משקרים על אותה קרקע מו לא מהימני עלה אכל הכא אע"פ שהוחזקו משקרים על הטעיה לא הוחזקו משקרים על הגניבה דלא תשיב ליה כחותה עדות: